

JOEEP

Journal Homepage: <http://dergipark.org.tr/joep>

Araştırma Makalesi • Research Article

Sosyal Yardım Verenlerin Sosyal Yardım Algısı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması *

The Scale of the Social Assistance Providers' Perception of Social Assistance: Validity and Reliability Study

Ülkü İstiklal Ortakaya ^{a,*} & Erdal Tanas Karagöl ^b

^a Arş. Gör. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 06760, Ankara /Türkiye

ORCID: 0000-0001-5906-6432

^b Prof. Dr. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İktisat Bölümü, 06760, Ankara /Türkiye

ORCID: 0000-0003-0803-4064

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 24 Aralık 2021

Düzeltilme tarihi: 6 Mart 2021

Kabul tarihi: 29 Mart 2022

Anahtar Kelimeler:

Sosyal Yardım

Sosyal Yardım Verenler

Ölçek Geliştirme

ARTICLE INFO

Article history:

Received: Dec 24, 2021

Received in revised form: March 6, 2021

Accepted: March 29, 2022

Keywords:

Social Assistance

Social Assistance Providers

Scale Development

ÖZ

Sosyal yardım verenlerin sosyal yardım algısı ölçeği (SYVSYAÖ) Türkiye’de çeşitli il ve ilçelerdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) çalışanları ile yapılan saha çalışması neticesinde oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen nitel görüşmeler neticesinde sosyal yardım verenlerin sosyal yardım sistemine yönelik algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın temel amacı nitel görüşmeler ile toplanan verilerle elde edilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır. Araştırma tabakalı örneklem metoduyla seçilen Türkiye genelindeki 358 sosyal yardım ve inceleme görevlisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda 5 faktör ve 17 maddenin yer aldığı, açıkladığı varyans toplamda %58,54 olan geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin alt boyutları “sosyal yardım alanlar”, “sosyal yardımlarda işleyiş”, “kurumsal kapasite”, “kamu hizmetlerine erişim” ve “sosyal yardım ve sosyal hizmet” olarak oluşturulmuştur. Açımlayıcı faktör analizi ile oluşan ölçek yapısının model uyumu doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Bu araştırma sonucu elde edilen ölçeğin, sosyal yardım dağıtımında rol alan sosyal yardım ve inceleme görevlileri ayrıca sivil toplum kuruluşları gibi sosyal yardım dağıtımında görevli kimselerin örneklem olarak bulunduğu çalışmalarda kullanılması önerilmektedir.

ABSTRACT

The scale of perception of social assistance of those who give social assistance is a scale created as a result of fieldwork in the field. As a result of qualitative interviews with SYDV employees in various provinces and districts in Turkey, the perceptions of social assistance providers towards the social assistance system were tried to be determined. The main purpose of the research is to conduct the validity and reliability study of the scale obtained from the data collected through qualitative interviews. The research was carried out with 358 people obtained by stratified sampling method in Turkey. As a result of the study, a validity and reliability study were developed, with 5 factors and 17 items with a total variance of 58.54%. In this context, the sub-dimensions of the scale were formed as "Social aid recipients", "functioning in social aids", "institutional capacity", "access to public services" and "social aid and social service". The model fit of the scale structure formed by exploratory factor analysis was tested with confirmatory factor analysis

1. Giriş

Sosyal yardımlar yoksullukla mücadelede en çok başvurulan yöntemlerden birisidir. Yoksullukla mücadelede başvurulan

desteklerden biri olan sosyal yardımlar ihtiyaç sahiplerine yönelik düzenli ve düzensiz yardımların tamamıdır. Aynı ve nakdi olmak üzere temelde iki şekilde verilebilmektedir. Önceleri gönüllü bir şekilde kişiler ve kurumlar aracılığıyla

* Bu çalışma Ülkü İstiklal Ortakaya tarafından hazırlanan Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi’nde Prof.Dr. Erdal Tanas Karagöl danışmanlığında yürütülmüş olan “Türkiye’deki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) Çalışanlarının Sosyal Yardım Algısı: Bir Karma Yöntem Araştırması” isimli doktora tezinden türetilmiş ve 05.02.2020 tarih ve 2020-12 sıra no ve 23 karar no’lu etik kurul izni alınmıştır.

** Sorumlu yazar/Corresponding author.

e-posta: istiklalortakaya@hotmail.com

Atf/Cite as: Ortakaya, Ü.İ., & Karagöl, E.T. (2022). Sosyal Yardım Verenlerin Sosyal Yardım Algısı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 7(1), 173-183.

e-ISSN: 2651-5318. © 2022 TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark ev sahipliğinde. Her hakkı saklıdır. [Hosting by TUBITAK ULAKBİM JournalPark. All rights reserved.]

gerçekleştirilen sosyal yardımlar, günümüzde sosyal devlet olmanın bir gerekliliği haline gelmiştir. Çengelci (1993:10) sosyal yardımları “bir sosyal güvenlik yöntemi ve bir sosyal hizmet alanı olup kendi ellerinde olmayan sebeplerle, mahalli ölçüler içinde asgari seviyede dahi geçinme imkânını bulamayan kişileri; muhtaçlık araştırmalarına dayalı olarak en kısa sürede kendi kendilerine yeterli hale getirme amacını taşıyan karşılıksız mahiyeteki parasal ve nesnel sosyal gelir ve destek sağlayıcı faaliyetler bütünü” şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanım yalnızca asgari seviyede dahi geçinme imkânı bulmayan kimseleri kapsamaktadır. Oysa sosyal yardımlar artık daha fazla kesimi kapsar bir yapıya kavuşmuştur (AÇSHB, 2021).

Howell (2001) ise sosyal yardımları ihtiyaç sahiplerinin gelir testi ile belirlenerek devlet tarafından finanse edilen aynı ve nakdi transferler olarak tanımlamıştır. Söz konusu transferlerin yoksulluğu azaltmak yanı sıra muhtaç kimselerin kapasite gelişimlerini de desteklemelidir. Dolayısıyla sosyal yardımlar sosyo-ekonomik katılımı artırmalı ve fırsat eşitliği sağlayan bir araç olmalıdır. Sosyal yardım kavramının herkes tarafından kabul edilen genel bir tanımı bulunmamakla birlikte genel olarak yoksulluk ve muhtaç olma durumu ile ilişkilendirilmektedir.

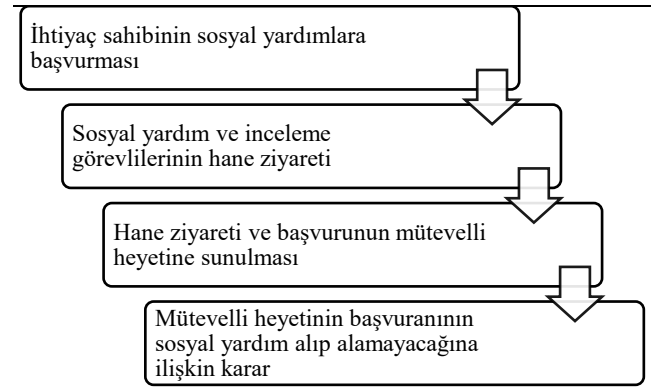
Günümüzde sosyal yardımlar yoksullukla mücadele kapsamında ihtiyaç sahiplerinin temel yaşam gereksinimlerinin karşılanması ve kendi kendilerine yeter hale gelmesini içerirken, diğer yandan kişilerin sosyal dışlanmalarının azaltılarak sosyal uyumlarının artırılması ve toplumsal refah düzeyinin yükseltilmesi hedeflenmektedir. Bu nedenle sosyoekonomik gelişimin unsurları sosyal yardımların da konusu haline gelmiştir. Buradan hareketle en sosyal yardımlar, yoksul ve muhtaç durumdaki kimselerin sosyoekonomik durumlarını iyileştirmeye ve sosyal dışlanmayı azaltmaya yönelik aynı ve nakdi araçlar olarak açıklanabilir. Sosyal yardımların amacı ise kısa vadede muhtaç durumdaki kimselerin temel yaşam gereksinimlerinin karşılanması iken, orta ve uzun vadede ise sosyal uyumlarının ve refah düzeylerinin artırılmasıdır. Sosyal yardımların devlet eliyle yapılması ise sosyal devletin bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Sosyal yardımlar aracılığıyla kaynakların yeniden dağıtımı ve istihdam artırıcı politikalar sağlanabilmektedir. Bu araştırmanın temel amacı da Türkiye genelindeki sosyal yardımları veren Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) çalışanlarıyla nitel görüşmeler ile toplanan sosyal yardım algısına ilişkin verilerle elde edilen “Sosyal Yardım Verenlerin Sosyal Yardım Algısı Ölçeğinin” (SYVSYAÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır.

Sosyal yardımlarda hedefleme gelir bazında muhtaç durumdaki kişilerden oluşmaktaysa da, yaşlılar ve engelliler gibi diğer dezavantajlı grupları da kapsamakta ve mevzuatta toplamda 43 çeşit sosyal yardım kalemi bulunmaktadır. Muhtaçlık durumu toplumdaki topluma ve hatta bölgeden bölgeye değişebilen bir durum iken, Türkiye'nin tamamında muhtaçlık sınırı hanede kişi başı gelirin net asgari ücretin

üçte birinden az olması olarak belirlenmiştir (ASHB, t.y.).

Sosyal yardımların verilme süreci 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu çerçevesinde düzenlenmiştir. SYDV'ler bu kanun kapsamında ihtiyaç sahiplerine sosyal yardımları vermektedir. Vakıflar dışarıdan bağış kabul edebilmekle birlikte büyük ölçüde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan (SYDTF) karşılanmaktadır. Buna göre sosyal yardıma hak kazanma süreci kabaca 4 aşamada gerçekleşmektedir.

Şekil 1. Sosyal Yardımların Veriliş Şeması

Kamusal sosyal yardımların dağıtımında en önemli kurum olan SYDV çalışanlarının sahadaki tecrübeleri ve mevzuata olan hakimlikleri nedeniyle sosyal yardım sistemine en hakim olan kurumlardır. Dolayısıyla bu vakıfların yapısı ve işleyişi itibariyle sosyal yardımlara ilişkin görüşleri önem arz etmektedir. Bu çalışmanın da örneğini SYDV çalışanları oluşturmaktadır. SYDV'ler örnekleme ile sosyal yardım alanında yapılan çalışmalara bakıldığında Doğru (2016) tarafından Eskişehir ili kapsamında yapılan bir çalışmada sosyal yardım sistemi sosyal yardım alanlar ve SYDV çalışanları gözünden değerlendirilmiştir. Bu kapsamda SYDV'de görevli 20 kişi ile derinlemesine mülakat yapılmıştır. Çalışma bulgularına göre sosyal yardımların yoksulluğu azalttığı ve sosyal yardımların kişileri çalışma yaşamından uzaklaştırdığı görüşleri tespit edilmiştir. Ceren (2017) ise sosyal yardım veren SYDV'ler, sivil toplum örgütleri ve sosyal yardım alanlar üzere sosyal yardım sistemindeki üç ayrı bileşen ile derinlemesine mülakatlar gerçekleştirmiştir. Çalışmanın bulguları sosyal yardımların muhtaç durumdaki kişilerin ihtiyaçlarının karşılanmasında yetersiz kaldığı, sosyal yardımların mahcubiyet ve üzüntü gibi duyguların sosyal yardım alanlar arasında yaygın olduğu ve kamu ile sivil toplum iş birliklerinin sosyal yardım alanında yetersiz olduğu şeklindedir.

SYDV'ler, sosyal yardım hizmetlerinden sorumlu kamu görevlileri ve sosyal yardım yararlanıcıları ile gerçekleştirilen, sosyal yardım sistemine yönelik görüş ve algılarını tespit etmek amacıyla Ögülmüş (2011) tarafından yapılan araştırmada bu ölçek çalışması açısından ilgili olan sosyal yardım verenler tarafında yüz on bir kişi ile derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışma

sonucunda yoksulluk kültürü oluşmadığı bulgusu elde edilmiştir. Apaydın (2011) ise çalışmasında sosyal yardımlar ile anket çalışması yaparken SYDV çalışanları ile de derinlemesine mülakatlar gerçekleştirmiştir. Bu mülakatlar doğrultusunda sosyal yardımların sosyal yardım alanlarda yardımlara bağımlılık oluşturduğu, kömür ve gıda yardımlarının ve nakdi yardımların öncelikli olduğu bulgularını elde etmiştir.

SYDV'lere yönelik olarak Türkiye çapında 349 sosyal yardım ve inceleme görevlisi ile gerçekleştirilen bir nicel çalışma olan ve Topuz (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu katılımcılara yöneltilmiştir. Çalışma sonucunda hane ziyaretleri kapsamında bir gün içerisinde çok fazla inceleme yapılması gerektiği, hanede tespit edilen farklı problemlerle ilgili yönlendirme gerçekleştirilemediği, kayıt dışı bilgilerin muhtaçlık tespitini zorlaştırdığı, yararlanıcıların inceleme görevlilerine maddi ve manevi baskı yaptığı ve en çok talep edilen yardım türünün nakdi yardımlar olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Aksanyar (2015) sosyal yardım verenler ve sosyal yardım alanlarla anket ve derinlemesine mülakat yöntemleriyle veri toplamıştır. Bu veriler doğrultusunda sosyal yardım verenlere göre gerçek anlamda yoksul olan kişiler çalışma eğiliminde iken, sosyal yardım almayı yaşam tarzı haline getiren kişilerin çalışma hayatından uzak kalmayı tercih ettiği bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmanın en önemli bulgusu sosyal yardım verenlerce çalışma kültürünün azalmasına sosyal yardımların katkı sağladığı görüşüdür. Diğer yandan sosyal yardımlar devletin asli görevi olarak görülmekte ve sosyal yardım istihdam bağlantısının belirli bir zorunlu dayanak olması gerektiği sosyal yardım verenlerce dile getirildiği vurgulanmıştır. Altındağ (2007) tarafından ise Ankara ilinde sosyal yardım veren SYDV çalışanlarına ilişkin bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma neticesinde sosyal yardımların nitelik ve nicelik bakımından yetersiz olduğu, sosyal yardımların tek çatı altında ele alınması gerektiği ve hanelerin özel durumları göz önünde bulundurularak sosyal yardım verilmesi gerektiği bulgularına ulaşılmıştır.

Dolayısıyla Türkiye'deki sosyal yardımlar konusunda gerçekleştirilen çalışmalara bakıldığında sosyal yardım verenler bakış açısıyla yapılan çalışmaların çoğunun SYDV'ler ile yapıldığı görülmektedir. Sosyal yardımların etkin olup olmaması ve sosyal yardım sistemine ilişkin görüşlerin yer aldığı birçok çalışma olduğu görülmektedir. Sosyal yardım uygulayıcılarına yönelik çalışmaların çoğu yerel düzeyde kalmaktayken Türkiye genelinde yapılan az sayıda çalışmada ise sosyal yardım sistemine yönelik görüşleri tespit etmeye yönelik bir ölçek bulunmadığı görülmektedir. Bu çalışmanın hem nitel aşamada doğrudan katılımcılardan elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulması ve hem de geçerlik ve güvenilirliği test edilmiş bir ölçek geliştirme çalışması olması bakımından literatürdeki bu boşluğa katkı sağlaması beklenmektedir.

2. Yöntem

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmada Türkiye'deki SYDV'lerde görevli sosyal yardım ve inceleme uzmanları evren olarak belirlenmiştir. 05.02.2020 tarih ve 2020-12 sıra no ve 23 karar no'lu etik kurul izni ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan 12.02.2021 tarih ve E-94439167-010.99-353158 sayılı izin doğrultusunda alınan bilgiler doğrultusunda evren 3935 kişi olarak belirlenmiştir. SYDV'lerdeki çalışanların sayısının bölgeler arası farklılaşmaya sahip olduğu için örneklem belirlemede tabakalı örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Orantılı tabakalı örneklem yöntemi daha yüksek temsil oranlarını daha küçük bir çalışma grubu ile sağlanmasına imkan vermektedir. Bu doğrultuda İBBS NUTS 1 düzeyindeki bölge gruplarındaki örneklem grubunun örnekleme oranının evrendekiyle aynı olması sağlanmaya çalışılmıştır. Orantılı tabakalı örnekleme bunu sağlamaya yardımcı olmaktadır (Särmdal, 1968: 1319).

Araştırma örneklemini, İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) NUTS Düzey 1 bölgelerinde örneklem büyüklüğünü belirlemek için, hedef kitledeki birey sayısı bilindiği için, hesaplama yöntemi olarak, " $n=N*p*q/(N-1)+p*q$ " formülü kullanılmıştır (tahmindeki tolerans büyüklüğü 0.05, istenilen durumun evrende görülme oranı 0.5, yanılma düzeyi 0.05 ve $t=1.96$). Formülde; N: Hedef kitledeki birey sayısı, n: Örnekleme alınacak birey sayısı, p: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşme olasılığı), q: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı), t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer, d: Olayın görülme sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasıdır. 3 935 kişilik hedef kitle için örneklem sayısı 0.05 anlamlılık düzeyinde 350 olarak hesaplanmıştır. 350 kişiden yanıt alabilmek için hedeflenen örneklemin üç katı kadar katılımcıya yani Türkiye çapındaki 1050 sosyal yardım ve inceleme görevlisine anket gönderilmiş, 71 ildeki 400 katılımcıdan çalışmaya geri dönüş olmuştur. 400 adet anketteki veriler incelendiğinde 42 adet anketin çok sayıda geçersiz cevap içerdiği tespit edildiği için toplamda 358 adet anket analize dahil edilmiştir.

Tabakalı Örneklem Hesaplanması Araştırma örneklemini ise İBBS Düzey 1'e göre seçilecek olup örneklemin bölgelere göre dağılımı " $n^{TR(1...C)} = n*n_b/N$ " formülüne göre hesaplanmıştır. 358 adet anketin dağılımı Tablo 1'de gösterilmektedir.

$$n = \text{Örneklem Büyüklüğü} = 358$$

$$n_b = \text{Bölgedeki Yardım ve İnceleme Görevlisi Sayısı}$$

$$N = \text{Ana evren büyüklüğü} = 3935$$

Tablo 1. İBBS Düzey 1'e Göre Hedeflenen ve Gerçekleşen Örneklem Sayısı

KOD	Bölge (İller)	Sosyal Yardım ve İnceleme Uzmanı Sayısı	Örneklemeye Seçilecek Kişi Sayısı	Örneklemeye Dahil Olan Kişi Sayısı
TR1	İstanbul	306	26	25
TR2	Batı Marmara	151	15	14
TR3	(Tekirdağ, Edirne, Kırklareli, Balıkesir, Çanakkale)	403	29	32
TR4	Ege	251	25	23
TR5	(İzmir, Aydın, Denizli, Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak)	270	25	25
TR6	Doğu Marmara	513	37	40
TR7	(Bursa, Eskişehir, Bilecik, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu)	257	25	23
TR8	Batı Anadolu	309	25	30
TR9	(Ankara, Konya, Karaman)	202	19	20
TRA	Akdeniz	234	23	25
TRB	(Adana, Antalya, Burdur, Hatay, Isparta, Mersin, Kahramanmaraş, Osmaniye)	413	40	40
TRC	Orta Anadolu	626	61	61
TOPLAM		3935	350	358

3. Ölçeğin Kapsam Geçerliliği

3.1. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların demografik bilgilerini ve bağlı oldukları vakıfla ilgili sorular yer almıştır. Buna göre katılımcılara, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mezun oldukları okul ve bölüm, vakıflarının bulunduğu il, vakıfta kaç yıldır çalıştıkları ve vakıflarında işlemlerde olan dosya sayısı soruları yöneltilmiştir. İkinci bölümde ise katılımcıların sosyal yardım algısını ölçmek ve nitel araştırmada öne sürülen bulgularla ilgili araştırmacı tarafından hazırlanan toplamda 30 adet önerme yer almaktadır. Bu 30 adet önerme katılımcılara bir tutum ölçeği çeşidi olan "Likert Tipi Ölçek" ile yöneltilmiştir. Likert tipi ölçekler katılımcıların bir konu hakkındaki kapalı uçlu birden fazla önermeye katılıp katılmama düzeylerini ölçmek amacıyla hazırlanan araçlardır (Likert, 1932'den aktaran, Teddlie ve Tashakkori, 2015: 217). Çalışmada geleneksel Likert ölçeğine uygun olarak orta noktası "ne katılıyorum ne katılmıyorum" şeklinde olan 5 dereceli ölçek tipi kullanılmıştır (Teddlie ve Tashakkori, 2015: 217). Ölçeğin cevap seviyeleri ise olumsuz katılımdan olumlu katılıma doğru şu şekilde dizilmiştir:

- (i). "1=Kesinlikle Katılmıyorum",
- (ii). "2=Katılmıyorum",
- (iii). "3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum",
- (iv). "4=Katılıyorum",
- (v). "5=Kesinlikle Katılıyorum".

3.2. Madde Havuzunun Oluşturulması

Araştırmanın kapsam geçerliliği için öncelikli olarak literatür taraması yapılmış sonrasında belirlenen konular üzerinden yarı yapılandırılmış mülakat soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu sorularla ilgili olarak ön görüşme formu alanında uzman akademisyenler ve alan uzmanlarına gönderilmiştir. Gelen görüşler doğrultusunda soru formu 11 maddelik son halini almıştır. Bu form ile Türkiye'deki çeşitli il ve ilçelerde çalışan 30 katılımcı ile derinlemesine mülakat gerçekleştirilmiştir. Böylece katılımcıların gerçek deneyim ve görüşlerine dayalı bir nicel çalışmaya yönelik madde havuzu oluşturulmuştur. Bu madde havuzu başlangıçta 65 maddeden meydana gelmiş ve hazırlanan uzman görüş formu ile birlikte alanda uzman iki ve ölçek geliştirmede uzman bir kişiye gönderilerek görüşleri alınmıştır. Bu süreç sonucunda taslak ölçek 30 madde olarak belirlenmiş, araştırmanın kapsam geçerliliği tamamlanmıştır.

3.3. Pilot Uygulama Yapılması

Ölçeklerin geçerlik güvenirliğinin belirlenmesinde gerekli olan safhalarından biri de pilot uygulama yapılmasıdır., &ri toplama sürecinde araştırmacı ve katılımcı açısından soruların anlaşılabilirliği ve sorunlu maddelerin olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesi ve anlam karışıklıklarının tespit edilebilmesi açısından veri toplamaya geçmeden önce pilot uygulama yapılması gerekmektedir (Edwin ve Hundley, 2002: 33). Bu kapsamda araştırma esnasında oluşabilecek algılama ve yorumlama hatalarını ortadan kaldırmak amacıyla 45 kişilik bir grupla ön test gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama kapsamında yapılan 45 adet anket analize dahil edilmemiştir. 30 maddelik taslak ölçek ile yapılan pilot uygulama neticesinde katılımcılardan alınan geri dönüşlerle iki maddedeki ifadeler düzenlenmiş ve katılımcılar için anlaşılabilir hale getirilmiştir. İlgili maddelerin düzenlenmesinden sonra taslak ölçek katılımcılara uygulanabilir hale gelmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Araştırmada veriler katılımcılara online olarak Survey Monkey uygulaması aracılığı ile gönderilmiştir. Online veri toplama yöntemi uzak ve çok sayıda mekanda, çok sayıda kişiden veri toplamada araştırmacıya önemli bir kolaylık sağlamaktadır. Diğer yandan telefon, yüz yüze görüşme ya da e-posta ile veri toplamaya kıyasla verilerin derlenmesinde daha güçlü bir alternatiftir (Çakıroğlu, 2008). Bu araştırmanın Türkiye genelinde ve birçok farklı ilçede

gerçekleştirilecek olması bakımından online olarak katılımcılara sunulmuştur. Aynı zamanda araştırma sorularının gönderildiği katılımcılar araştırmacı tarafından telefon ile aranmıştır. Gönderilen formda onam formu katılımcılara onaylatılmış ve gönüllülük esasında gerçekleştirilmiştir. 1050 katılımcıya gönderilen taslak ölçek ile elde edilen verilerin analizinde açılımlı faktör analizi aşamasında SPSS 25.0 ve doğrulayıcı faktör analizi aşamasında R studio programlarından yararlanılmıştır.

3.5. Güvenirlilik Analizleri

Araştırmanın güvenilirliğinde üç aşama izlenmiştir. Öncelikli olarak soruların birbirleri ile tutarlı olup olmadığını tespit etmek için 30 maddeden oluşan ölçeğin tamamına güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Güvenirlilik analizinde Cronbach's Alpha katsayısının 0.70 üzerinde olması beklenmektedir (Kılıç, 2016), bu çalışma kapsamında bu değer 0,845 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 2. Madde-Toplam Puan Korelasyonuna Dayalı Madde Analizi

Maddeler	Düzeltilmiş Öge – Toplam Korelasyonu	Madde Silinirse Cronbach's Alpha
SYVSYAQ14	.059	0.851
SYVAYSQ15	-.001	0.855
SYVSYAQ16	.453	0.837
SYVSYAQ17	.541	0.834
SYVSYAQ18	.391	0.839
SYVSYAQ19	.511	0.836
SYVSYAQ20	.475	0.837
SYVSYAQ21	.530	0.836
SYVSYAQ22	.594	0.833
SYVSYAQ23	.566	0.837
SYVSYAQ24	.496	0.836
SYVSYAQ25	.341	0.841
SYVSYAQ26	.456	0.837
SYVSYAQ27	.448	0.838
SYVSYAQ28	.584	0.835
SYVSYAQ29	.556	0.836
SYVSYAQ30	.096	0.849
SYVSYAQ31	.285	0.843
SYVSYAQ32	.287	0.842
SYVSYAQ33	.240	0.844
SYVSYAQ34	.226	0.844
SYVSYAQ35	.393	0.839
SYVSYAQ36	.411	0.838
SYVSYAQ37	.459	0.837
SYVSYAQ38	.151	0.846
SYVSYAQ39	.338	0.841
SYVSYAQ40	.443	0.837
SYVSYAQ41	.446	0.838
SYVSYAQ42	.333	0.841
SYVSYAQ43	.412	0.839

Güvenirlilik analizinde ikinci aşamada madde-toplam puan korelasyonuna ait madde analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizde her bir maddenin diğer maddeler ile ya da ölçeğin

tamamı ile yüksek düzeyde ilişkili olması beklenmektedir. Bu kapsamda Pearson ve korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Maddelerden her birinin katsayısının ilişki yönüne bakılmaksızın en 0.20 veya 0.25 olması gerekmektedir (DeVellis, 2017: 106). Elde edilen verilerle taslak ölçeğe madde toplam korelasyonuna ait madde analizi sonuçları doğrultusunda SYVSYA14, SYVSYA15, SYVSYA30, SYVSYA33, SYVSYA34 ve SYVSYA38 maddelerinin pearson katsayıları 0.25'in altında kaldığı için, aynı zamanda bu maddelerin konuyu odak noktasından uzaklaştırmaması için ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir (Tablo 8). Üçüncü aşamada korelasyonu düşük olan maddeler çıkarıldıktan sonra taslak ölçekteki madde sayısı 24'e düşmüştür. Kalan 24 maddenin korelasyonlarının anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Cronbach's alfa değeri ise 0.87 olarak hesaplanmış ve ilgili maddeler ölçek dışında bırakıldığında güvenirliliğin yükseldiği görülmüştür.

4. Ölçeğin Yapı Geçerliliği

Faktör analizi ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamada sıkça başvurulan yöntemlerden birisidir. Faktör analizi ölçeğin genel faktörü, bu faktörlerin alt boyutlarının neler olduğu ve kaç tane alt boyutu olduğu hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Bu bilgiler elde edildikten sonra ortaya çıkan alt boyutlar isimlendirilir ve böylece yapı oluşturulur (Tavşancıl, 2014: 155). Bu çalışmada yapı geçerliliğini test etmek için sırasıyla açılımlı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır.

4.1. Örneklem Büyüklüğünün Yeterliliğinin Test Edilmesi

Faktör analizi aşamalarından ilki veri setlerinin bazı şartları sağlayıp sağlamadığının test edilmesini gerektirir. Bunlardan ilki örneklem büyüklüğü yeterliliğinin test edilmesidir. Bunu test etmek için KaiserMeyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik ölçüsü kullanılmıştır (Kaiser, 1974; Cerny ve Kaiser, 1977). KMO testi değeri k maddeden oluşan ölçeğin ölçmede yeterliliğini ortaya çıkaran bir değerdir. Bu doğrultuda KMO değerinin 0.50'den büyük olması beklenmektedir. Ayrıca KMO değeri 1 değerine yaklaştıkça mevcut ölçeğin yüksek yeterliliğe sahip bir ölçek olduğu anlamına gelmektedir (Özdamar, 2016: 150). Çalışmada ölçeğe KMO istatistiği uygulandığında KMO örneklem yeterlilik ölçüsü 0.84 olarak hesaplanmıştır (Tablo 3). Hesaplanan değer 0.50 üzerinde ve 1'e yakın bir değerde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla veri setinin örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için yeterli ve iyi derecede bir büyüklüğe sahip olduğu görülmektedir.

Veri setinin faktör analizine uygunluğunu ölçmede kullanılan bir diğer test de "Barlett Küresellik Testi"dir. Bu test mevcut ölçeğin maddelerinin birbirleri ile ilişkili olup olmadığını ve ölçeğin en az bir ya da daha fazla altboyuttan oluşup oluşmadığını test etmemizi sağlamaktadır. $p < 0.05$ ya da $p < 0.01$ değeri ölçeğin alt boyutlarını ölçmede etkili olduğu anlamını taşımaktadır (Bartlett, 1950: 83). Bartlett

Küresellik Test İstatistiği 2569.081 ve $p < 0.001^{***}$ olarak hesaplanmıştır (Tablo 3). Dolayısıyla ölçek en az iki ya da daha fazla alt boyuta sahip olduğu görülmektedir. Böylece veri setinin faktör analizine uygunluğunu test edilmiştir.

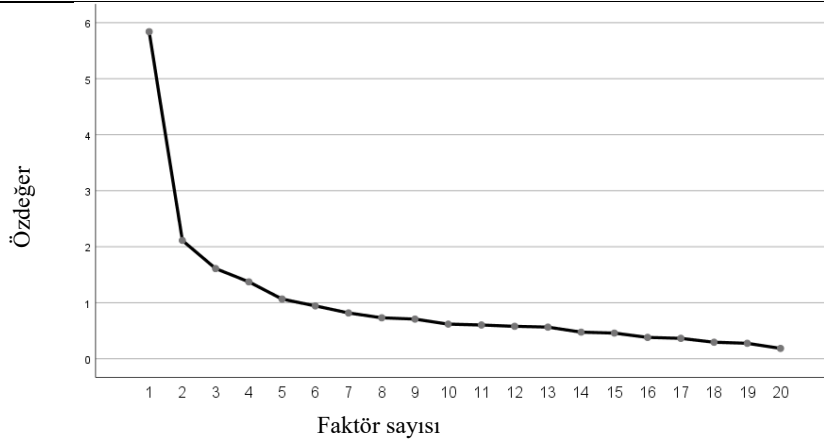
Tablo 3. KMO ve Bartlett's testi

Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterlilik Ölçüsü		0.847
Approx. Chi-Square		2569.081
Bartlett'in	df	190
Küresellik Testi	Sig.	0.000

4.2. Açımlayıcı Faktör Analizinin Yapılması

Faktör analizine kadar olan aşamaya kadar yapılan analizler neticesinde 24 madde taslak ölçekte kalmıştır. Bu 24 maddeye ise faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin faktör analizine uygunluğunu test ettikten sonraki aşamada veri setinde SYDV çalışanlarının sosyal yardım algısını ölçmek

Şekil 2. Faktörlere Ait Yamaç Birikinti Grafliği (Scree Plot)

Faktör analizinde hangi maddenin hangi hangi altboyutlar içerisinde olduğu belirlenmiştir. Buna göre maddelerin faktörlere dağılımına göre bir faktör yükünün minimum 0.30 olması ve hem bir maddenin yalnızca bir özelliği ölçmesi için bir değişkenin birden fazla faktöre verdiği faktör yükleri arasındaki farkın minimum 0.1 olması gerekmektedir (Streiner, 1994: 138). Bu kapsamda faktör analizi ile elde edilen madde 3 madde (SYVSYAÖ27, SYVSAÖ28, SYVSYAÖ29) içinde buldukları faktör ile nitel analiz aşamasında elde edilen temaya uyumsuzluğu ve farklı faktörlerdeki yükleri 0.1'den az olduğu için ölçekten çıkartılmıştır. Bu aşamadan sonra ölçekte kalan 21 madde ile analize devam edilmiştir (Tablo 4).

İlgili 3 madde çıkarıldıktan sonra faktör yükleri ve faktörlerdeki dağılımları kontrol edilerek yeniden aynı işlemler baştan yapılmıştır. Sonuç olarak hiçbir maddeyi dışarda bırakmayacak 5 alt boyutlu ve 21 maddelik ölçeğin açımlayıcı faktör analizi tamamlanmıştır. Bu analiz sonrasında faktör yük değerlerinin 0.43 ve 0.87 aralığında değiştiği görülmektedir (Tablo 4). Elde edilen bu beş

amacıyla hazırlanan taslak ölçeğin faktör yapısının incelenmesi için varimax rotasyon ve anabileşenler yöntemi (principal component) veri setine uygulamada en iyi sonuç veren yöntem olduğu için tercih edilmiştir.

Analiz sonucunda yapının kaç faktörlü olacağına karar vermede iki husus etkili olmuştur. İlki nitel analiz sonucu elde edilen 5 tema ile uyumlu bir yapının elde edilmesi için anlaşılabilirlik (comprehensibility) kriteri göz önünde bulundurulması, ikincisi ise maddelerin öz değerlerine göre çizilen yamaç birikinti grafliğinin (scree plot) bu kararı desteklemesidir. Buna göre Şekil 2 incelendiğinde beşinci noktadan sonra eğimin azaldığı ve öz değer değerinin 1'den küçük olması nedeniyle daha doğrusal bir yapının varlığı gözlemlenmektedir. Dolayısıyla faktörlerin beşinci noktadan itibaren varyansa olan katkıları azalmaya başlamıştır. Bu nedenle ölçeğin alt boyut sayısının beş olması uygun görülmüştür.

faktörlü yapı birikimli varyansın yaklaşık %58.4'ünü açıkladığı görülmektedir (Tablo 5). Ölçek geliştirme çalışmalarında ölçek tarafından açıklanan toplam varyansın genellikle %66 üzerinde olması beklenmekle birlikte, birçok çalışmada %40 ve üzerinde bir değer de kabul edilmektedir (Aksu, Eser ve Güzeller, 2017: 59).

Faktör analizi ile elde edilen alt boyutlar aracılığı ile çok sayıdaki değişken daha az sayıda değişkene indirgenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda ilgili alt boyutların isimlendirilmesi gerekmektedir. Çalışmada keşfedici ardışık desene uygun olarak nitel analiz aşamasında ortaya çıkan beş temanın isimleri beş alt boyuta verilmiştir. Hangi alt boyuta hangi tema isminin verileceği ise maddelerin alt boyutlar altındaki birleşme sıklıklarına bakılarak karar verilmiştir. Böylece alt boyutların isimleri “sosyal yardım alanlar”, “sosyal yardımlarda işleyiş”, “kurumsal kapasite”, “kamu hizmetlerine erişim” ve “sosyal yardım ve sosyal hizmet olarak belirlenmiştir. Her bir alt boyutun varyansa sağladığı katkı ve kümülatif varyans hesaplanmıştır (Tablo 5).

Tablo 4. Döndürülmüş Bileşen Matrisi

Maddeler	Faktörler				
	1	2	3	4	5
SYVSYAÖ22. Sosyal yardımlar kayıt dışı çalışmayı artırmaktadır.	0.736				
SYVSYAÖ21. Sosyal yardımlar, yardım alan kişileri tembelleğe (çalışma hayatından uzaklaşmaya) itmektedir.	0.721				
SYVSYAÖ23. Sosyal yardım dahilinde yapılan maddi yardımlar yardım alan kitleye alışkanlık kazandırmaktadır	0.705	0.332			
SYVSYAÖ26. Yardımların çok çeşitli olması yararlanıcıları kayıt dışı çalışmaya sevk etmektedir	0.697				
SYVSYAÖ24. Yoksulluğun bir sonraki nesile aktarılmasında sosyal yardım sisteminin de etkisinin olduğunu düşünüyorum	0.663				
SYVSYAÖ19. Stk'lar tarafından sunulan sosyal yardımlar bütünlük sisteme dahil edilmelidir.		0.787			
SYVSYAÖ20. Belediyeler tarafından sunulan sosyal yardımlar bütünlük sisteme dahil edilmelidir.		0.779			
SYVSYAÖ17. Birden fazla kurumun yardım yapmasının sosyal yardımlarda mükerrerliğe neden olduğunu düşünüyorum	0.401	0.616			
SYVSYAÖ16. Sosyal yardımlar yararlanıcılar tarafından sürekli kazanılmış bir hak olarak görülmektedir	0.339	0.562			
SYVSYAÖ18. Sosyal yardımlarda asli aktör devlet olmalıdır		0.547			
SYVSYAÖ29. Sosyal yardım alan kişilere istihdam şartı getirilmelidir	0.475	0.494			
SYVSYAÖ28. 3 veya daha fazla iş yönlendirmesini reddeden kişilerin sosyal yardımları kesilmesi uygulamasının pratikte çalışmadığını düşünüyorum	0.365	0.491			
SYVSYAÖ27. Sosyal Yardım ve İŞKUR arasındaki entegrasyonun yetersiz olduğunu düşünüyorum		0.426			
SYVSYAÖ41. Vakıf personelinin özlük hakları belirsiz olduğunu düşünüyorum			0.735		
SYVSYAÖ43. Vakıf personeline yönelik hizmet içi eğitimin yetersiz olduğunu düşünüyorum			0.699		
SYVSYAÖ42. Genel Sağlık Sigortası, Sosyal Uyum Yardımı vb. işlemlerin SYD Vakıflarının işleyişine engel olduğunu düşünüyorum			0.663		
SYVSYAÖ40. Son karar mercii'nin mütevellî heyeti olması sosyal yardımları siyasi müdahalelere açık hale getirdiğini düşünüyorum			0.590	0.318	
SYVSYAÖ31. Sosyal yardım alan kesimin eğitim hizmetlerine erişimde zorluk çektiğini düşünüyorum				0.872	
SYVSYAÖ32. Sosyal yardım alan kesimin sağlık hizmetlerine erişimde zorluk çektiğini düşünüyorum				0.824	
SYVSYAÖ25. Sosyal yardım alan kesimin istihdama erişimde zorluk yaşadığını düşünüyorum				0.706	
SYVSYAÖ37. Sosyal Hizmet personeli ve Sosyal Yardım ve İnceleme personeli arasında koordinasyonun yetersiz olduğunu düşünüyorum			0.322	0.691	
SYVSYAÖ36. Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet tek çatı altında birleştirilmelidir				0.683	
SYVSYAÖ35. Muhtaçlık sınırının bölgeler özelinde değerlendirilerek güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum				0.501	
SYVSYAÖ39. Sosyal inceleme esnasında psikolojik ve fiziksel şiddet (hakaret/darp/tehdit vb.) durumlarıyla karşılaşmaktayım				0.452	

Ekstraksiyon Yöntemi: Temel Bileşen Analizi Döndürme Yöntemi: Kaiser Normalizasyonu ile Varimax
a. 6 Yinelemede Yakınsayan Rotasyon

Tablo 5. Faktörlerin Adlandırılması ve Varyans

Faktör İsmi	Ölçek Maddesi	Faktör Yük Değeri	Özdeğer	Varyans	Kümülatif Varyans
Sosyal Yardım Alanlar	Q22	.755	5.983	28.492	28.492
	Q26	.729			
	Q21	.708			
	Q23	.706			
	Q24	.648			
Sosyal Yardımlarda İşleyiş	Q19	.812	2.150	10.240	38.732
	Q20	.806			
	Q17	.631			
	Q16	.579			
	Q18	.527			
Kurumsal Kapasite	Q41	.751	1.689	8.042	46.774
	Q42	.698			
	Q43	.675			
	Q40	.596			
Kamu Hizmetlerine Erişim	Q31	.877	1.354	6.446	53.220
	Q32	.832			
	Q25	.707			
	Q36	.704			
	Q37	.703			
Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet	Q35	.505	1.092	5.198	58.418
	Q39	.433			

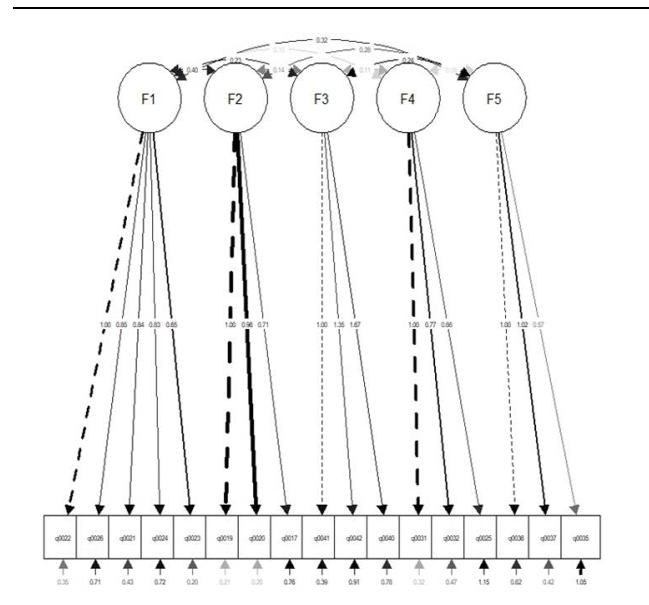
4.3. Doğrulayıcı Faktör Analizinin Yapılması

Açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonrası ölçeğe ilişkin alt boyutlar elde edilmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizinde (DFA) önceden belirlenmiş olan faktör yapısının mevcut veri seti ile doğrulanması amaçlanmaktadır. Yapısal eşitlik modelleri (YEM) içerisinde değerlendirilen DFA ile AFA'da gözlenen değişkenlerden yola çıkılarak örtük yapıların ortaya çıkarılması hedeflenmektedir (Civelek, 2018). Bu çalışmada AFA için SPSS 25.0, DFA için ise R programı Dplyr paketi kullanılmıştır. DFA sonucunda 4 madde uyum indeksleri ve standardize regresyon katsayılarına bakılarak ölçekten çıkartılmışlardır. Bu analiz ile birlikte ölçekte 17 madde kalmıştır (Tablo 6).

Ölçekte yer alan maddelerin standart regresyon katsayılarının 0.3 üzerinde gerçekleşerek Tablo'ya göre 0.420 – 1.058 arasında değiştiği görülmektedir. Böylece AFA ile elde edilen faktörlerin DFA ile doğrulandığı görülmektedir. DFA sonucunda ortaya çıkan bulgular doğrultusunda standardize edilmiş regresyon katsayıları ve sosyal yardım verenlerin sosyal yardım algısı ölçeğine (SYVSYAÖ) ait alt boyut ve maddeleri gösteren path diyagramı Şekil 3'te gösterilmektedir.

Tablo 6. Standardize Edilmiş Regresyon Katsayıları

Faktör İsmi	Ölçek Maddesi	17 Maddeye Ait Regresyon Katsayıları
Sosyal Yardım Alanlar	Q22	0.849
	Q21	0.633
	Q26	0.727
	Q24	0.647
	Q23	0.522
Sosyal Yardımlarda İşleyiş	Q19	0.887
	Q20	0.840
	Q17	0.625
Kurumsal Kapasite	Q40	0.825
	Q42	0.672
	Q41	0.494
Kamu Hizmetlerine Erişim	Q31	1.058
	Q32	0.813
	Q25	0.700
Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet	Q37	0.748
	Q36	0.732
	Q35	0.420

Şekil 3. Ölçeğe Ait Path Diyagramı**Tablo 7.** Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İndeksleri

		Uyum İndeksleri			Araştırma Modeli Değerleri			
Örneklem Büyüklüğü	Gözlemlenebilir Değişken Sayısı	N<250			N>250			358
		m ≤ 12	12 < m < 30	m ≥ 30	m ≤ 12	12 < m < 30	m ≥ 30	
CMIN (χ ²)	Anlamsız p değeri	Uygunluk iyi dahi olsa anlamlı p değeri	Anlamlı p değeri	Uygunluk iyi dahi olsa anlamlı p değeri	Anlamlı p değeri	Anlamlı p değeri	0.000	
CMIN/df	χ ² /df<2.5	χ ² /df<2.5	χ ² /df<2.5	χ ² /df<5	χ ² /df<5	χ ² /df<5	0.000	
GFI	> 0.95	> 0.90	> 0.90	> 0.90	> 0.90	> 0.90	0.92	
CFI	> 0.97	> 0.95	> 0.92	> 0.95	> 0.92	> 0.90	0.93	
NFI - TLI	> 0.97	> 0.95	> 0.92	> 0.95	> 0.90	> 0.80	0.91	
RMSEA	< 0.08	< 0.08	< 0.08	< 0.07	< 0.07	< 0.07	0.06	

Kaynak: Byrne (2011)'den aktaran Yaşoğlu (2017: 77) & Şimşek (2007)

SYVSYAÖ 5 alt boyut ve 17 maddeden oluştuğu görülmektedir. Bu kapsamda DFA uyum indekslerine bakılmıştır. Araştırmada örneklem sayısı 250 ve üzeri, ölçek madde sayısı 12 ile 30 arasında olan veri setleri için kabul edilebilir uyum endeksleri Tablo 7 beşinci sütunda belirtilmiştir. Araştırma modelinde 358 adet verinin olduğu ve 17 adet madde olduğu göz önünde bulundurulduğunda elde edilen değerlerin de 6 uyum endeksi için de iyi ve kabul edilebilir indeks değerlerini sağladığı Tablo 7 yedinci sütunda görülmektedir.

4.4. Ölçek ve Faktörlerin Güvenirlik Düzeyleri

Cronbach α değerlerine göre güvenirlilik düzeylerinin ne olduğu Tablo 8'de gösterilmektedir. Buna göre sosyal yardım alanlar alt boyutu 0.82 değeri ile yüksek seviyede, sosyal yardımlarda işleyiş alt boyutu 0.81 ile yüksek seviyede, kurumsal kapasite alt boyutu 0.64 ile yeterli seviyede, kamu hizmetlerine erişim alt boyutu 0.76 ile yeterli seviyede, sosyal yardım ve sosyal hizmet alt boyutu ise 0.60 değeri ile güvenirlilik düzeylerine sahiptir. Ölçeğin tamamı ise 0.84 düzeyi ile yüksek seviyede güvenilir

hesaplanmıştır.

Tablo 8. Ölçeğe ve Faktörlere Ait Güvenirlilik Düzeyleri

Faktör İsmi	Madde Sayısı	Cronbach α Katsayısı	Güvenirlilik Düzeyi
Sosyal Yardım Alanlar	5	0.82	Yüksek Seviye
Sosyal Yardımlarda İşleyiş	3	0.81	Yüksek Seviye
Kurumsal Kapasite	3	0.64	Yeterli Seviye
Kamu Hizmetlerine Erişim	3	0.76	Yeterli Seviye
Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet	3	0.60	Yeterli Seviye
Toplam	17	0.84	Yüksek Seviye

5. Tartışma ve Sonuç

Türkiye'deki SYDV'ler kamusal sosyal yardımların dağıtımında 81 il ve 1003 ilçede kaymakamlıklar nezdinde sosyal yardım dağıtım faaliyetlerini sürdürmektedirler. Sosyal yardım alanında yapılan çalışmaların birçoğu da SYDV'ler aracılığı ile ve sosyal yardım sistemine yönelik görüşlerin ve sistemin etkinliğinin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir (Doğru, 2016; Ceren, 2017; Öğülmüş, 2011; Apaydın, 2011; Topuz, 2015; Aksanyar, 2015; Altındağ, 2007). Dolayısıyla SYDV'lerin sosyal yardım sistemine ilişkin algılarının nasıl olduğunu tahmin etme konusunda yararlı olacak ve alanda çalışan görevlilerin görüşlerinin belirlenmesini ölçen bir aracın varlığı sonraki çalışmalarda da önemli bir işleve sahip olacağı öngörülmüştür.

Türkiye'deki sosyal yardım verenlerin sosyal yardım sistemine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla ölçek geliştirilen bu çalışmada keşfedici ardışık desen tercih edilmiştir. Bu kapsamda çalışmanın kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla 05.02.2020 tarih ve 2020-12 sıra no ve 23 karar no'lu etik kurul izni ile Türkiye'nin farklı il ve ilçelerinde gerçekleştirilen nitel aşamada 30 vakıf çalışanı ile görüşülmüş, bu aşamada elde edilen bulgular soru haline getirilerek 45 sosyal yardım ve inceleme görevlisi ile pilot çalışma gerçekleştirilmiş, alınan öneriler ve bu doğrultuda yapılan düzeltmeler neticesinde Türkiye genelindeki SYDV'lerde çalışan 358 sosyal yardım ve inceleme görevlisine sorular yöneltilmiştir. Ölçeğe ilişkin açılımları ve doğrulayıcı faktör analizleri ile geçerlik ve güvenilirlik çalışması tamamlanmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre 5 faktör altında toplanan 17 maddeden oluşan bir ölçek oluşturulmuştur. Ölçeğin "sosyal yardım alanlar" olarak adlandırılan ilk alt boyutunda faktör yükleri "0,75" ile "0,64" arasında değişen SYVSYAÖ22, SYVSYAÖ26, SYVSYAÖ21, SYVSYAÖ24, SYVSYAÖ23 maddeleri toplanmıştır. "Sosyal yardımlarda işleyiş" olarak adlandırılan ikinci alt boyuta faktör yükleri "0,81" ile "0,63" arasında değişen SYVSYAÖ19, SYVSYAÖ20, SYVSYAÖ17 maddeleri toplanmıştır. Ölçeğin üçüncü alt boyutu olan "kurumsal kapasite" alt boyutunda faktör yükleri "0,75" ile "0,59" arasında değişen SYVSYAÖ41, SYVSYAÖ42, SYVSYAÖ40 maddeleri toplanmıştır. "Kamu hizmetlerine erişim" alt boyutunda "0,87" ile "0,70" arasında değişen SYVSYAÖ31, SYVSYAÖ32, SYVSYAÖ25 maddeleri toplanmıştır. Beşinci alt boyut olan "Sosyal yardım ve sosyal hizmet" alt boyutunda ise faktör yükleri "0,70" ile "0,50" arasında değişen SYVSYAÖ36, SYVSYAÖ37, SYVSYAÖ35 maddeleri toplanmıştır. Açıklanan toplam varyans ise %58,4 ile kabul edilen referans değer üzerinde gerçekleşmiştir.

Ölçek alt boyutlarının isimlendirilmesinde araştırmacı tarafından yüz yüze görüşmeler sonucu elde edilen verilerin analizi ile ortaya çıkan temalardan yararlanılmıştır. Ölçek ile elde edilen bulgulara bakıldığında vakıf çalışanlarının sosyal yardım algısının, sosyal yardım alanlar, sosyal

yardımlarda işleyiş, sosyal yardım ve sosyal hizmet ilişkisi, kamu hizmetlerine erişimin artırılması ve kurumsal kapasiteleri ile ilgili sorunlar etrafında yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu araştırma sonucunda elde edilen ölçme aracı sayesinde Türkiye'deki sosyal yardım veren kurumlarında çalışanların sosyal yardımların işlevi ve etkinliğine ilişkin algıları belirlenebilir ayrıca farklı bağımsız değişkenlerle bütünleştirilerek ne gibi değişkenlerin sosyal yardım algısını etkilediği belirlenebilir. Dolayısıyla çalışma kapsamında geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan ölçme aracının SYDV'lerde çalışan sosyal yardım ve inceleme görevlileri yanı sıra sivil toplum kuruluşları gibi farklı örgütsel yardım veren kuruluşlarda çalışan kimselerin örneklem olarak alındığı çalışmalarda kullanılarak ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin tekrar test edilmesi ve faktörlerin tutarlılığının farklı örneklemlemler aracılığıyla sınanması önerilmektedir.

Kaynakça

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, (2021). 2020 Yılı Faaliyet Raporu. (Erişim: 03.03.2022). <https://www.aile.gov.tr/media/73621/2020-faaliyet-raporu.pdf>.
- Aksanyar, Y. (2015). *Sosyal yardımda yeni bir yaklaşım olarak şartlı sosyal yardım: Sosyal yardım-istihdam bağlantısının etkinleştirilmesi programı 2014 yılı Türkiye uygulaması üzerine bir araştırma*. Doktora Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.
- Aksu, G., Eser, T.H., & Güzeller, C.O. (2017). *Açılımları ve doğrulayıcı faktör analizi ile yapısal eşitlik modeli uygulamaları* (1. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Altındağ, Ö. (2007). *Sosyal yardım sisteminin çalışanların gözüyle değerlendirilmesi (Ankara örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Altunışık, R. (2008). Anketlerde veri kalitesinin iyileştirilmesi için öntest (Pilot test) yöntemler. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 0(2), 1-17. 03.01.2021. <http://www.pazarlama.org.tr/dergi/yonetim/icerik/makaleler/2-published.pdf>
- Apaydın, A. (2011). *Social assistance as a poverty alleviation strategy: case of Altındağ Social Assistance and Solidarity Foundation* (Master's thesis, Middle East Technical University).
- Bartlett, M. S. (1950). Tests of significance in factor analysis. *British Journal of Statistical Psychology*, 3(2), 77-85.doi:10.1111/j.2044-8317.1950.tb00285.x
- Ceren, A. (2017). *Sosyal Yardımların Yönetilmesi: Kahramanmaraş Örneği*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Cerny, B. A., & Kaiser, H. F. (1977). A study of a measure of sampling adequacy for factor-analytic correlation

- matrices. *Multivariate Behavioral Research*, 12(1), 43-47.
- Civelek, M. E. (2018). *Yapısal eşitlik modellemesi metodolojisi* (1. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Çakıroğlu, Ü. (2008). Eğitim araştırmaları için internet tabanlı veri toplama aracı tasarımı ve uygulaması. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 56-68. 15.12.2020. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gopsbad/issue/48547/616336>
- Çengelci, E. (1993). Sosyal refahın gerçekleştirilmesinde sosyal yardımların rol ve önemi. Hacettepe Üniversitesi *Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi*, 11 (1,2,3). 30.11.2020. <https://www.worldcat.org/title/hacettepe-universitesi-sosyal-hizmetler-yuksekokulu-dergisi/oclc/234874652>
- DeVellis Robert F. (2017). *Ölçek geliştirme: kuram ve uygulamalar* (3. Baskı). (Çev.Tarık Totan). Ankara: Nobel Yayıncılık
- Doğru, E.S. (2016). *Eskişehir'de sosyal yardım sisteminin yoksulların ve SYDV çalışanlarının gözüyle değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Edwin, v. T., & Hundley, V. (2002). The importance of pilot studies. *Nursing Standard* (through 2013), 16(40), 33-6. Retrieved from <https://www.proquest.com/scholarly-journals/importance-pilot-studies/docview/219814873/se-2?accountid=196244>
- Howell, F. (2001) 'Social Assistance- Theoretical Background', in 'Social Protection in the Asia and Pacific'. I. Ortiz, Asian Development Bank, Manila.
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39(1), 31-36.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach's alpha reliability coefficient. *Psychiatry and Behavioral Sciences*, 6(1), 47-48. doi: 10.5455/jmood.20160307122823
- Öğülmüş, S. (2011). Sosyal yardım algısı ve yoksulluk kültürü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 26 (26). 83-96.
- Özdamar, K. (2016). *Eğitim, sağlık ve davranış bilimlerinde ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi, IBM SPSS, SBM SPSS AMOS ve MINITAB uygulamalı* (1. Baskı). Eskişehir: Nisan Kitabevi.
- Özen, Y., & Gül, A. (2010). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (15). 394-422.
- Särndal, C. E. (1968). The Use of a Stratification Variable in Estimation by Proportional Stratified Sampling. *Journal of the American Statistical Association*, 63(324), 1310-1320. doi:10.1080/01621459.1968.104
- Sosyal yardım (t.y.). Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>.
- Streiner, D. L. (1994). Figuring Out Factors: The Use and Misuse of Factor Analysis. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 39(3), 135-140. doi:10.1177/07067437940390030.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş temel ilkeler ve Lisrel uygulamaları* (1. Baskı). Ankara: Ekinox.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (5. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi
- Teddle, C., & Tashakkori, A. (2015). *Karma yöntem araştırmalarının temelleri* (2. Baskı). (Çev.) (Dede, Y., & Demir, S.B.) (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Topuz, S., & Özkan, Y. (2017). Sosyal yardım ve inceleme görevlilerinin sosyal yardım alanına ilişkin görüşleri ve kanıt dayalı uygulama ile ilişkisi. *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 7(1), 169-189.
- Turgut, M. F., & Baykul, Y. (1993). *Ölçekleme teknikleri* (1. Baskı). Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Yaşlıoğlu, M.M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*. 46 (Özel Sayı). 74-85.

Extended Summary

Purpose

The main purpose of this research is to conduct the validity and reliability study of the "Scale of Perception of Social Assistance of Social Assistance Providers" (SYVSYAÖ), which is obtained with the data related to the perception of social assistance collected through qualitative interviews with the employees of the Social Assistance and Solidarity Foundations (SYDV) providing social assistance throughout Turkey.

Literature Review

When we look at the studies on social assistance in Turkey, it is seen that most of the studies carried out from the perspective of social assistance providers are done with SYDVs. It is seen that there are many studies on the effectiveness of social assistance and opinions on the social assistance system. While most of the studies on social assistance practitioners remain at the local level, it is seen that there is no scale to determine the views on the social assistance system in a small number of studies conducted throughout Turkey. It is expected that this study will contribute to this gap in the literature in terms of both being formed in line with the information obtained directly from the participants at the qualitative stage and being a scale development study whose validity and reliability have been tested.

Methodology

In this study, an exploratory sequential design was preferred in this study, in which a scale was developed to determine the views of social assistance providers regarding the social assistance system in Turkey. In this context, in order to ensure the scope validity of the study, 30 foundation employees were interviewed at the qualitative stage carried out in different provinces and districts of Turkey, with the ethics committee permission dated 05.02.2020, line number 2020-12 and decision number 23, and the findings obtained at this stage were brought into question. A pilot study was carried out with 45 social assistance and investigation officers, and as a result of the suggestions received and the corrections made in this direction, questions were asked to 358 social assistance and investigation officers working in SYDVs across Turkey. The validity and reliability study of the scale was completed with exploratory and confirmatory factor analyzes.

Findings

It is predicted that the existence of a tool that will be useful in estimating the perceptions of SYDVs regarding the social assistance system and that measures the opinions of the officials working in the field will have an important function in future studies. Thanks to the measurement tool obtained as a result of the research, the perceptions of the employees in the social assistance institutions in Turkey regarding the function and effectiveness of the social assistance can be determined. Therefore, within the scope of the study, the

validity and reliability of the scale was retested and the consistency of the factors was used through different samples by using the measurement tool, whose validity and reliability studies were carried out, in studies in which people working in different organizational aid organizations such as non-governmental organizations as well as social assistance and examination officers working in SYDVs were used as samples. testing is recommended.